

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
Державний заклад
«Південноукраїнський національний педагогічний університет
імені К. Д. Ушинського»
Художньо-графічний факультет
*Кафедра теорії і методики
декоративно-прикладного мистецтва та графіки*

ДЕКОРАТИВНО-ПРИКЛАДНЕ МИСТЕЦТВО В НАЦІОНАЛЬНІЙ СИСТЕМІ ХУДОЖНЬО-ПЕДАГОГІЧНОЇ ОСВІТИ: СУЧАСНИЙ ДОСВІД І ПЕРСПЕКТИВИ

ТЕЗИ ДОПОВІДЕЙ
II Всеукраїнської науково-практичної конференції

*м. Одеса
16-17 березня 2022 року*

УДК 745/749:37(477)(062.552)
Д28

У виданні представлено тези II Всеукраїнської науково-практичної конференції, що відбулася 16–17 березня 2022 року в Державному закладі «Південноукраїнський національний педагогічний університет імені К. Д. Ушинського» з ініціативи кафедри теорії і методики декоративно-прикладного мистецтва та графіки. Конференція збирала воедино досвід митців-просвітян, викладачів мистецьких освітніх закладів різних рівнів, діячів культури і мистецтв задля налагодження діалогу країн і регіонів, популяризації мистецьких традицій, виявлення ролі декоративно-прикладного мистецтва в розвитку сучасної художньої освіти.

Координатор проєкту

О. В. Ткачук

Упорядники:

кандидат педагогічних наук, доцент *О. В. Ткачук*,
старший викладач *Т. С. Штикало*

Відповідальні секретарі:

О. В. Ткачук, Т. С. Штикало

Друкується за рішенням вченої ради
Державного закладу «Південноукраїнський національний
педагогічний університет імені К. Д. Ушинського»
(*протокол № 2 від 29 вересня 2022 р.*)

ISBN 978–966–927–868–5

© ДЗ «Південноукраїнський
національний педагогічний університет
імені К. Д. Ушинського», 2022

ва всьому мистецтву, але також і правильна компоновка елементів зображення в єдиній декоративній композиції.

У мистецтві ключову роль відіграє декоративна композиція — як можливість творчо інтерпретувати навколишню дійсність, знаходити цілісну виразність кожного об'єкта, вносити в неї як своє індивідуальне ставлення, так і творчий задум митця, який може набувати достатньо незвичних форм та конструкцій у певній і особливій композиції. При цьому взаємодія кольору і форми, конструкції і фактури по-різному впливає на створення композиції творів, особливо важливу роль відіграє аналіз і використання декоративних засобів виразності. В сучасній художній освіті традиції та принципи створення декоративної композиції, теоретико-методичні розробки в області образно-стилістичної гармонії — в своєму поєднанні є важливими концептуальними засадами розвитку у студентів якостей творчої особистості.

Носенко Анна Іванівна

*кандидат мистецтвознавства, доцент,
завідувач кафедри образотворчого мистецтва
Державного закладу «Південноукраїнський національний
педагогічний університет імені К. Д. Ушинського»,
член Національної спілки художників України*

ВИСТАВКА ДЕКОРАТИВНОГО МИСТЕЦТВА «СВІТ БОЖИЙ ЯК ВЕЛИКДЕНЬ»: ЩОРІЧНИЙ ПРОЕКТ НАЦІОНАЛЬНОЇ СПІЛКИ ХУДОЖНИКІВ УКРАЇНИ

Ключові слова: декоративне мистецтво, «Світ Божий як Великдень», традиції народного мистецтва, творчий експеримент, архетип, символ.

Щороку виставковій площі різних міст України приймають Всеукраїнську виставку-проект Національної спілки художників України «Світ Божий як Великдень», яка представляє твори декоративного та декоративно-ужиткового мистецтва митців з усіх регіонів України. Експозиції являють глядачам розмаїту палітру видів і жанрів у царині декоративного мистецтва. Визнані майстри і молоді митці презентують твори килимарства і розпис тканини, мозаїки і вітражі, вишиванки і рушники, петриківський розпис і пи-

санки, ляльки-мотанки і витинанки, вироби з кераміки, художнє скло, різьблення по дереву, обробку металу і каменя, ювелірні вироби, вироби з паперопластику, колажі тощо.

Кожного року відвідувачі мають можливість на власні очі побачити особливості тенденцій сучасного арт-простору України: продовження традицій народного мистецтва, що дозволяє зберегти національну автентичність, забезпечити зв'язок минулого з сьогоденням і майбутнім і експерименти з формою, техніками і матеріалами, що відповідає безперервному пошуку нових форм виразності.

Щоб осягнути значення такої виставки, слід зрозуміти особливості поняття декоративності у мистецтві. Важливо, що «декор» слід розуміти ширше, ніж просто «прикраса». Його глибинна сутність у набутті цілісності образу: людини, предметів, простору, що їх оточує, завдяки підпорядкуванню частин цілому, створенню єдиного ансамблю — тобто у віднайдені гармонійного стану співзвучності, взаємодії твору з навколишнім середовищем, зі світом людини, зв'язку часів і культур.

Головне завдання декору — перетворення форми і простору. Об'єкти декоративного і декоративно-ужиткового мистецтва, перетворені («преображені») не тільки чистим, звучним кольором і яскравістю різноманітних матеріалів, що самі по собі мають індивідуальну цінність матерії, але й структурованими формами орнаментів, де втілюються образи ідеального світу у реальному житті. У виразній, знаковій формі орнаментального декору, що вдосконалювалася поколіннями пращурів, укладено позачасові архетипічні образи усталеної моделі Всесвіту. Завдяки цьому твори декоративного мистецтва звільняються від тимчасового змісту «проблем часу» і несуть людині бажане відчуття спокою, радості, непошнності світу.

Митців об'єднує тема Великодня — свята надії на духовне відродження. У своїх творах художники переважно звертаються до мотивів з чіткою композиційною структурою, серед яких можна виділити архетипи Світового Древа — Древа Життя, Яйця, Солярні символи, Хрест і Світова Вісь. Особливу символічну роль у художніх образах відіграє світло: чи то Боже сяйво ликів святих, чи символічне нетлінне золото мозаїк і живий світлоколір вітражів, чи білість сорочок-вишиванок і рушників, чи відсутність тіні у променистому склі та іскристому дорогоцінному камінні і металі.

У складний час на межі миру і війни, життя і смерті, який переживає наша країна, життєстверджуюча виставка несе важливі месе-

джі глядачам. Саме у такі часи особливо важливими стають духовні цінності національної культури, твори мистецтва, що несуть позитивний зміст, зберігають тепло душі і рук майстрів, підносять дух.

Орос Іван Васильович

*старший викладач кафедри теорії і методики
декоративно-прикладного мистецтва та графіки
Державного закладу «Південноукраїнський національний
педагогічний університет імені К. Д. Ушинського»
zelenaodessa@gmail.com*

КРЕАТИВНІ ЗАСАДИ ДИСЦИПЛІНИ «СТАНКОВА ГРАФІКА»: ТРАДИЦІЯ ТА НОВАЦІЯ

Ключові слова: графіка, станкова графіка, естамп, креативність, творчий результат.

У комплексі сучасних запитів до вищої школи завжди актуальні ті концептуальні засади, які закладають основи спеціальної художньо-графічного майстерності. В оволодінні цією майстерністю художня і станкова-друкована графіка (естамп) займають особливе місце. Незважаючи на те, що художньо-професійна підготовка включає основи теорії та методики навчання станковій графіці, а самі заняття передбачають формування та розвиток у студентів цілого ряду творчих якостей, серед яких можливо виокремити особливу «культуру творчості» — в більш образно-умовних пластичних формах створювати композицію як цілісний художній образ, сучасна практика демонструє необхідність комплексних доповнень до цієї навчальної дисципліни, і це багатоаспектна проблема, яка походить ще від традиційного уявлення про графічне мистецтво в цілому.

В сьогоденні навчання основам станкової графіки у просторі цілеспрямованого, самостійного формування творчо-культурних орієнтацій і установок особистості, розвитку здібностей, інтересів і потреб в її художньо-естетичних переживаннях і індивідуально-творчих рефлексіях, розкриття її духовного потенціалу, повинно набувати творчої, образно-конструктивної спрямованості та ціленаправленості. Одним із етапів вирішення проблем навчання станковій графіці є те, що процес має спиратися на сучасного рівня кон-